

DNT TILRETTELAGT FRILUFTSLIV FOR UTVIKLINGSHEMMEDE (FTU) I MOLDE-REGIONEN

Birrir Egilsson og Gøril Groven (Møreforskning Molde)
Anne M. Botslangen (Høgskolen i Molde)

STRUKTUR

1. Bakgrunn og mål
2. Forskningsprosessen
3. Arbeidspakke 1 - Utvikling av spørreskjema
4. Arbeidspakke 2 - Kvalitativ intervju med ledsagere
5. Resultater og funn
6. FTU Suksessfaktorer

STRUKTUR

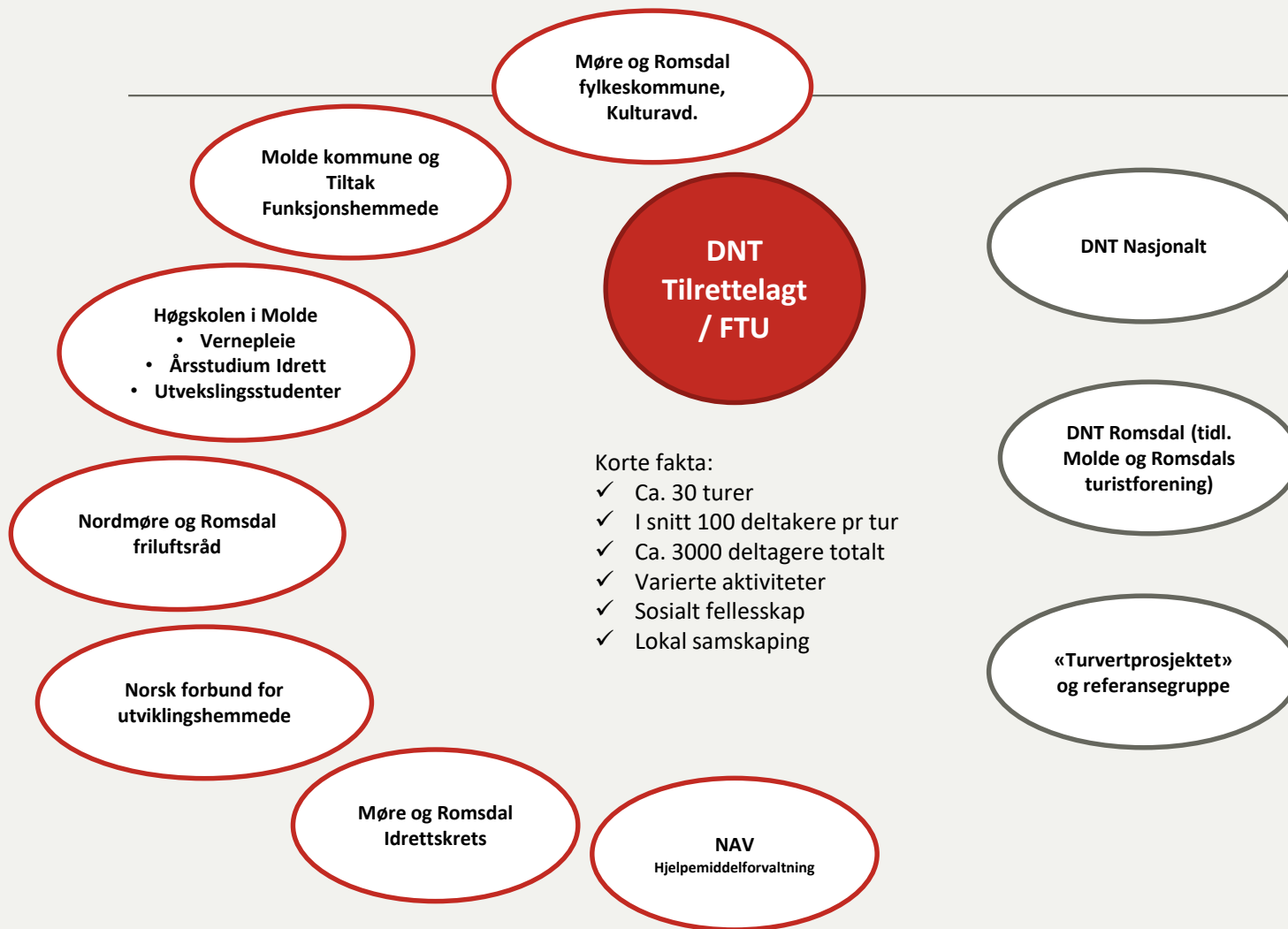
- 1. Bakgrunn og mål**
2. Forskningsprosessen
3. Arbeidspakke 1 - Utvikling av spørreskjema
4. Arbeidspakke 2 - Kvalitativ intervju med ledsagere
5. Resultater og funn
6. FTU Suksessfaktorer

KORT OM FTU I MOLDEREGIONEN

Bakgrunn

- Friluftsliv tilrettelagt for utviklingshemmede, Molderegionen (FTU Molde) er del av et nasjonalt prosjekt i Den norske turistforening (DNT), der **målet er å bidra til å få flere mennesker med utviklingshemming til å delta i friluftsliv med sikte på økt fysisk aktivitet og sosial deltagelse.**
- Tilbudet startet i Molde oktober 2016
 - Målgruppen for turtilbudet er personer med utviklingshemming og deres familie, venner og hjelpere.
 - Fått ord på seg for å være en «**suksesshistorie**» med stor deltakelse (ca. 30 turer og 2500-3000 deltakere pr juni 2019), variert turtilbud og et velfungerende samarbeid mellom ulike aktører.

AKTØRKART FTU MOLDEREGIONEN 2016-2019

FORSKNINGSPROSJEKT – FTU I MOLDEREGIONEN (2018-19)

Hovedmål: *Få kunnskap for å videreutvikle Friluftsliv tilrettelagt for utviklingshemmede basert på erfaringer fra tilbudet i Molderegionen, og anbefale modell for innsamling av brukererfaringer med FTU nasjonalt.*

Delmål:

1. **Dokumentere turtilbudet** FTU Molderegionen og beskrive samarbeidet som muliggjør turtilbudet.
2. Få kunnskap om hvorfor tilbudet har blitt en så stor suksess i Molderegionen i lys av **brukernes erfaringer**.
3. Utvikle og teste en egnet metodikk for **systematisk brukerevaluering** av FTU, dvs. både et **brukertilpasset spørreskjema** og **velegnet innsamlingsmetode**.

Forskningsprosjektet er meldt inn og vurdert av personvernombud for forskning, Norsk senter for forskningsdata (NSD), og personvernreglene er ivaretatt.

STRUKTUR

1. Bakgrunn og mål
- 2. Forskningsprosessen**
3. Arbeidspakke 1 - Utvikling av spørreskjema
4. Arbeidspakke 2 - Kvalitativ intervju med ledsagere
5. Resultater og funn
6. FTU Suksessfaktorer

FORSKNINGSPROSJEKTETS AKTØRER OG FASER

Aktører i forskningsprosjektet:

- Prosjekteier og oppdragsgiver: Molde og Romsdals turistforening (Atle Frantzen/Maria Holo Leikarnes).
- Forskningspartnere: Høgskolen i Molde (Anne M. Botslangen) og Møreforskning Molde (Birbir Egilsson og Gøril Groven) + samarbeid med Inventas (Synne Litlere)
- Finansiering: Regionale forskningsmidler kr. 200.000,- fra MobPro (FORREGION) + kr. 20.000,- fra DNT (Sparebankstiftelsen)

Faser:

FORSKERROLLEN

Møreforskning

I arbeidet med å **utvikle og teste opplegg for systematisk innhenting av brukernes erfaringer**, har Møreforskning:

- Deltatt på FTU-turer der vi har presentert og testet spørreskjema på papir, 3 ulike versjoner (januar og mars 2019)
- Observasjon
- Relevant forskningslitteratur
- Hentet inn designer til å utvikle brukervennlig visuell og digital løsning
- Gjennomført brukertesting av digitalt spørreskjema (juni 2019)

TAKK til

- informanter og brukere som har latt oss være med og samle inn data
- Atle, Maria, Anne, Trond som har gitt oss tilgang til arrangementer og brukere

HiMolde

I arbeidet med å **dokumentere turtilbudet** FTU Molderegionen og **beskrive samarbeidet** som muliggjør turtilbudet. Samt, få kunnskap om hvorfor tilbudet har blitt en så **stor suksess** i Molderegionen **i lys av brukernes erfaringer**, har HiMolde:

- Deltatt på de fleste FTU-turer og i referansegruppa fra oppstart.
- Bindeledd mellom DNT og HiMolde
- Gått gjennom dokumentasjon av turtilbudet
- Rekruttert og gjennomført telefonintervjuer med ledsagere (mai 2019)

STRUKTUR

1. Bakgrunn og mål
2. Forskningsprosessen
- 3. Arbeidspakke 1 - Utvikling av spørreskjema**
4. Arbeidspakke 2 - Kvalitativ intervju med ledsagere
5. Resultater og funn
6. FTU Suksessfaktorer

UTVIKLING AV SPØRRESKJEMA #1

Spørreskjemaer (N=32)

Tre runder med respondenter:

1. Friluftskveld på Skaret 07.01.2019
 - 70 st. var på tur
 - 11 deltakere som svarte spørreskjema
2. FTU på Skaret 04.03.2019
 - 90 st. var på tur
 - 15 deltakere som svarte spørreskjema
3. Hjemmebesøk hos brukere som testet digital versjon av spørreskjema (18.06.2019)
 - 6 deltakere som svarte digitalt spørreskjema på nettbrett
 - Brukertesting og observasjon

SPØRRESKJEMA #1 – ERFARINGER

Utfordringer:

- Praktisk gjennomføring av datainnsamling
- Informasjon om hensikten med undersøkelsen mangelfull
- Spørreskjemaets brukervennlighet
- Å få brukere til å svare selv
 - Ledsagere og/eller pårørende raske til å hjelpe.
 - Deltakers begrensninger i evne til å oppfatte informasjon og reflektere over spørsmål.
 - Ulik kapasitet til å svare spørreskjema

Læringspunkter:

- Forbedre informasjon til deltakere om mening og formål med oppgaven.
- Fordel å gjennomføre tidlig i programmet
- Må finne en metodikk som får flest mulig deltakere til reflektere, evaluere og svare på egenhånd

Spørreundersøkelse til deltakere på Friluftsliv tilrettelagt fot utviklingshemmede (FTU)

Marker det eller de svarene som passer best for deg.

1. Hvor gammel er du? Under 15 år 15-25 år Over 25 år
2. Er du gutt/mann eller jente/kvinne? Gutt/Mann Jente/Kvinne
3. Hvor mange FTU-turer deltok du på i 2018
 0 1-3 4-6 7-10

4. Hvorfor deltar du på FTU? (du kan sette flere kryss)

- Jeg deltar på FTU tur for å være fysisk aktiv
 Jeg deltar på FTU tur for å være sammen med venner
 Jeg deltar på FTU tur for å bli kjent med andre
 Jeg deltar på FTU tur for å se nye steder
 Jeg deltar på FTU tur for å prøve nye aktiviteter
 Jeg deltar på FTU tur for å sitte rundt bålet
 Jeg deltar på FTU tur fordi det er god mat
 Jeg deltar på FTU tur fordi det er morsomt

Andre bestemmer at jeg skal

Annet, skriv her: _____

5. Hvor godt trives du på FTU-arrangementer?

6. Hvor godt får du til de aktivitetene du prøver på FTU?

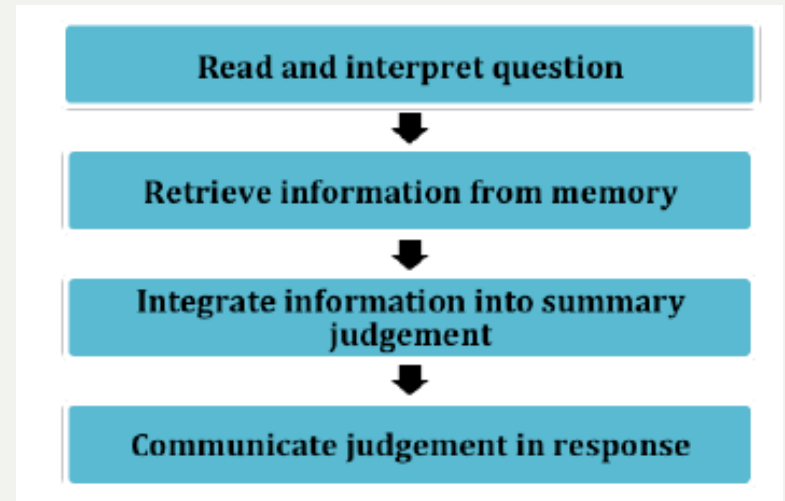

4. Hvordan får du vite om FTU-tur? (du kan sette flere kryss)

- Arrangement på Facebook
 Invitasjon på epost
 Turkalender Molde og Romsdals turistforening
 FTU appen
 Annet, skriv her: _____

Å SVARE PÅ SPØRRESKJEMA – REFLEKSIV PROSESS

- ✓ Brukeren må kunne forstå ordene og setningen som danner spørsmålet eller uttalelsen
- ✓ Brukeren må kunne hente fram minner fra tidligere erfaringer (turer) for å fullføre neste trinn
- ✓ Brukeren må forstå at spørreskjemaet ber dem om å gjøre en vurdering av tidligere opplevelser
- ✓ Brukeren må være i stand til å kommunisere sin vurdering på skjemaet

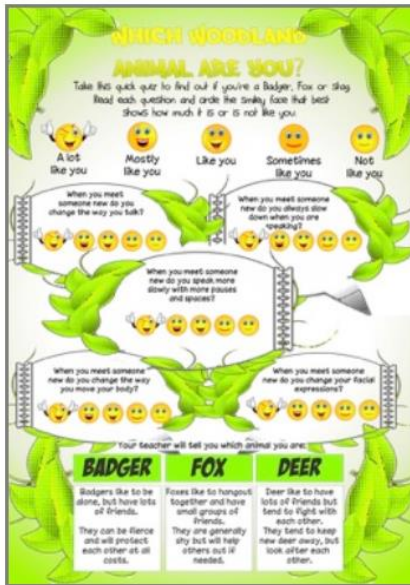

Bell, A. Designing and testing questionnaires for children. *Journal of Research in Nursing* 12, 5 (2007) 461–469.

UTVIKLING AV SPØRRSKJEMA #2 – VISUALISERING OG BRUKERVENNLIGHET

Figure 8: The 5 Degrees of Happiness SFL

Brukerens evaluering:

- Engasjerende
- Hyggelig/Fornøyet

Design:

- Underholdende
- Relevant
- Interesser (målgruppe)

VERSJON 2A

FTU-tur

Spørreundersøkelse til deltakere på Friluftsliv tilrettelagt for utviklingshemmede (FTU)

Hvor mange FTU-turer deltok du på i 2018?
Sett ring rundt riktig antall støvler.

Hvor fornøyd er du med FTU?
Sett ring rundt det tallet som passer best.

Hva er viktigst på FTU-tur?
Du kan sette flere kryss.

- god mat
- ha det morsomt
- fellesskapet
- prate med andre
- komme tett innpå fugler og dyr

Hvorfor deltar du på FTU?
Du kan sette flere kryss.

- være fysisk aktiv
- prøve nye aktiviteter
- være sammen med venner
- bli kjent med andre
- være i naturen
- oppleve nye steder

Hvilke aktiviteter liker du best på FTU?
Du kan sette flere kryss.

- gå på tur
- danse
- fortelling
- synge
- leker og spill
- lage/spise mat

Er det noe mer du vil fortelle?
Skriv her.

Hvordan får du vite om FTU-tur?
Du kan sette flere kryss.

- Facebook
- Turkalenderen
- beskjed fra andre
- Annet _____

VERSJON 2B

FTU-tur

Spørundersøkelse til deltakere på Friulftsliv tilrettelagt for utviklingshemmede (FTU)

START

Hvor mange FTU-turer deltok du på i 2018?
Sett ring rundt riktig antall T-er

Hvor fornøyd er du med FTU?
Sett ring rundt terningkastet du vil gi

Hvorfor deltar du på FTU?
Du kan sette flere kryss:

- være fysisk aktiv
- Prøve nye aktiviteter
- være i naturen
- oppleve nye steder
- være sammen med venner
- bli kjent med andre

Hvilke aktiviteter liker du best på FTU?
Du kan sette flere kryss.

- gå på tur
- danse
- fortelling
- leker og spill
- lage/spise mat
- syng

Hva er viktigst på FTU-tur?
Du kan sette flere kryss.

- komme tett innpå fugler og dyr
- god mat
- ha det morsomt
- fellesskapet
- prate med andre

Hvordan får du vite om FTU-tur?
Du kan sette flere kryss.

- Facebook
- beskjed fra andre
- Turkalenderen
- Annet _____

Er det noe mer du vil fortelle?
Skriv her.

MÅL!

SPØRRESKJEMA 2 – NOTATER/ERFARINGER

FTU-tur
Spørreundersøkelse til deltakere på Friluftsliv Stretelag for utviklingshemmede (FTU)

Hvor mange FTU-turer deltok du på i 2018?
Sett ring rundt riktig antall stovler.

Hvor fornøyd er du med FTU?
Sett ring rundt det tallet som passer best.

Hva er viktigst på FTU-tur?
Du kan sette flere kryss.

Hvorfor deltar du på FTU?
Du kan sette flere kryss.

Hvilke aktiviteter liker du best på FTU?
Du kan sette flere kryss.

Er det noe mer du vil fortelle?
Skriv her.

Hvordan får du vite om FTU-tur?
Du kan sette flere kryss.

FTU-tur
Spørreundersøkelse til deltakere på Friluftsliv Stretelag for utviklingshemmede (FTU)

START

Hvor mange FTU-turer deltok du på i 2018?
Sett ring rundt riktig antall stovler.

Hvorfor deltar du på FTU?
Du kan sette flere kryss.

Hvilke aktiviteter liker du best på FTU?
Du kan sette flere kryss.

Er det noe mer du vil fortelle?
Skriv her.

Hvordan får du vite om FTU-tur?
Du kan sette flere kryss.

MÅL!

- Stor suksess sammenlignet med tidligere skjema
- Mye mer interesse
- Engasjerte deltakere
- Enklere å gjennomføre
- **Omgivelsene distraherende (?)**

UTVIKLING AV SPØRRESKJEMA #3 – DIGITALT (DEMOVERSJON GRATIS I GOOGLE FORMS)

DIGITALT

- Alle deltakere virker vant med å bruke nettbrett
- Opplevs som kjekt
- Blant de 6 brukerne som fikk teste denne, klarte mange gjennomføringen på egenhånd

Forbedringspunkter:

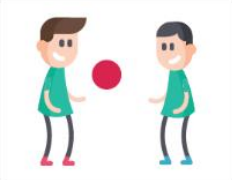

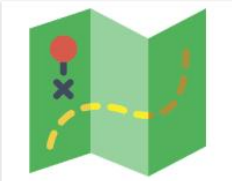
Gratisversjon har lite fleksibilitet i utformingen, fortsatt forvirrende elementer – mer brukertesting tilrås

Spørsmål til ettertanke: Gjennomføre etter hver enkelt tur? Eller for eksempel 1 gang i året? Et spørsmål om hvor generisk eller tilpasset lokal og spesifikk kontekst det skal være

FTU-tur

Sporundersøkelse til deltakere på Friluftsliv Tilrettelagt for Utviklingshemmede (FTU)
Vi anbefaler å fylle ut skjemaet på et rolig sted, etter du har kommet hjem fra tur. Det beste er å se skjemaet på en litt stor skjerm for å få oversikt, f.eks nettbrett eller laptop.

Hvorfor deltar du på FTU?
Du kan velge flere svar

	
☐ Være fysisk aktiv	☐ Være sammen med venner
	
☐ Være i naturen	☐ Prøve nye aktiviteter
	
☐ Bli kjent med andre	☐ Oppleve nye steder

REFLEKSJONER RUNDT SPØRRESKJEMAUTVIKLING

Begge versjonene (ark og digital) brukervennlig

- Enklere å lese
- Fine relevante bilder
- Brukere skjønner spørsmålene
- Engasjerende og underholdende
- Noen foretrekker ark mens andre foretrekker digital versjon

Variasjon av kognitiv funksjonsevne

- redusert evne til mentale prosesser som hukommelse og informasjonsbearbeidelse
- Finnes lite grunnlag i forskning på dette området

Fleste ønsker støtte for å svare på spørreskjema

- Viktig å ha en hjelper som kan understøtte refleksjonsprosessen

Stor glede for brukere å kunne få mulighet til å forme og uttrykke egne tanker og meninger på FTU/tilbudet

- Viktig å bli hørt og tatt på alvor

STRUKTUR

1. Bakgrunn og mål
2. Forskningsprosessen
3. Arbeidspakke 1 - Utvikling av spørreskjema
- 4. Arbeidspakke 2 – Kvalitativ intervju med ledsagere**
5. Resultater og funn
6. FTU Suksessfaktorer

KVALITATIVE DATA: INTERVJU MED LEDSAGERE

METODE:

- Semi-strukturert intervju (N=7)
- Informantene er ledsagere som er rekruttert direkte på FTU-turer
 - Alle har erfaring med FTU-turer
- En forsker gjennomførte alle telefonintervjuene i mai 2019
 - Varighet i snitt på ca. 30 minutter
 - Ikke opptak, transkribert fortløpende
- Informantene: 1 pårørende, 6 ansatte i tjenestene for mennesker med utviklingshemming.

ANALYSE: Alt intervjumateriale også lest av annen forsker, felles diskusjon rundt hva som er funn.

STRUKTUR

1. Bakgrunn og mål
2. Forskningsprosessen
3. Arbeidspakke 1 - Utvikling av spørreskjema
4. Arbeidspakke 2 - Kvalitativ intervju med ledsagere
- 5. Resultater og funn**
6. FTU Suksessfaktorer

FUNN I DEN KVALITATIVE ANALYSEN (INTERVJUER MED LEDSAGERE)

Ledsagerne vi intervjuet pekte på disse forholdene ved FTU Molderegionen som suksessfaktorer for høy deltagelse og trivsel blant brukerne:

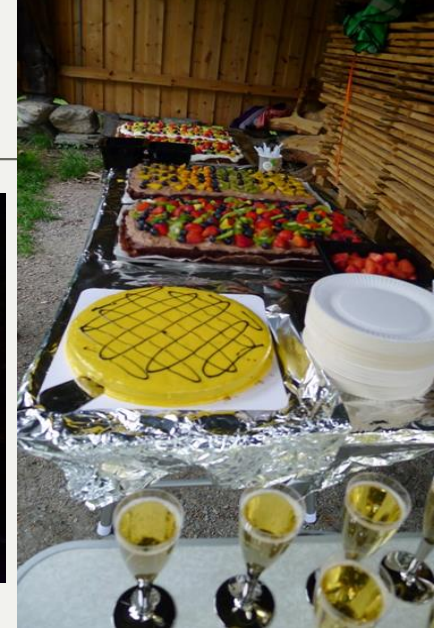
- Fast og forutsigbar struktur
- Sosial møteplass
- Varierte og fleksible aktiviteter
- Valgfrihet og avslappet stemning
- Turvertene; de sosiale studentene

FAST OG FORUTSIGBAR STRUKTUR

- Regelmessighet: Samme ukedag, samme frekvens, gjentakende års hjul
- Organisering av turene representerer kontinuitet på mange måter, både bekjentgjøring, ukedag, tidspunkt, aktiviteter, turmål og i gjennomføring.
- Deltakere setter pris på kjente og forutsigbare aktiviteter.
 - Samtidig kommer det fram at det er spennende å prøve nye og uvante aktiviteter.

Høsttur på Romsdalsmuseet

Vintertur på Skaret

SOSIAL MØTEPLASS

- Alle informantene omtaler det tilrettelagte turtilbudet som en sosial møteplass, et samlingspunkt, et sted å treffe kjente og få nye venner.
- **Det er et hovedinntrykk at fellesskapet, og spesielt turtilbudet som sosial møteplass er viktig for suksessen med det tilrettelagte turtilbudet.**
- Dette er i tråd med forskning som viser at aktivitet og sosiale møteplasser bidrar til å fremme hverandre (Midtsundstad 2016).

Martin Gjellestad

"Det er bra med et slikt tilbud. Det er kjekt å treffe kjente på FTU-tur. FTU er et samlingspunkt for mange. Det er sosialt".

"Jeg vil trekke fram det å treffe andre, få nye venner, vedlikeholde bekjentskaper som viktige suksessfaktorer".

"Bruker er ikke motivert for å dra på tur hvis vi ikke skal møte noen eller hvis det ikke skal skje noe. En annen bruker liker å treffe folk. Hen snakker med alle hen treffer".

VARIERTE OG FLEKSIBLE AKTIVITETER GIR MESTRING

- Aktivitetene blir presentert og tilrettelagt slik at de fungerer for mange (fleksible).
- Deltakere kan velge aktiviteter i den rekkefølge de ønsker og ut fra interesse og behov.
- Det oppfattes som en suksessfaktor at brukere kan velge aktiviteter og at turene er fleksible.

"Tilbudet om fysisk aktivitet er tilrettelagt for ulike grader av aktivitet og det er bra".

"Det var mulig å gå to turer av ulike lengde, og artige aktiviteter. Vi kunne velge både lengde på turen og hvilke aktiviteter vi ville være med på".

"Det er populært å kunne prøve forskjellige ting. Det er viktig å føle at man mestrer den tingen. Hen føler enorm mestringfølelse når hen drar herfra".

VALGFRIHET OG AVSLAPPET STEMNING

- Deltakere opplever frihet til tematisk å sortere turer og aktiviteter.
 - Dels kan de gjøre aktivitet sammen, og dels øker bruker sin selvstendighet ved å prøve nye ting og i kontakt med andre som deltar på turen.
- Friheten til å komme og gå når de ønsker og velge aktiviteter etter eget ønske verdsettes.

"Jeg setter pris på at det er fritt, vi kan komme når vi vil og gjøre det vi vil og gå når vi vil".

"Det er enklere å få med de brukerne som vil tusle for seg selv. Bra at de kan trekke seg tilbake".

"Jeg tenker at den avslappede stemningen er mest viktig. Noen brukere kvir seg for å være med mye folk og de kan tilpasse hva de er med på og hvor de oppholder seg. Andre ønsker å være sosiale og kan gjøre det".

STUDENTER SOM SOSIALE TURVERTER

- Det å få snakke med andre er viktig for brukerne.
- Studentene oppfattes som engasjerte som bidrar til at bruker føler seg sett
 - både pårørende og ledsagere setter svært stor pris på det.
- Gjensidig nytte
 - karriererelevant veiledet profesjonell arbeids- / læringserfaring
- Sosiale studenter som turverter framheves som suksessfaktor.
 - Positiv, engasjert og sosiale
 - Bruker fagkompetansene

"Det er bra at mange studenter er med. Det har stor betydning at de prater og er sosiale".

" Det er så kjekt at studentene prater med brukerne".

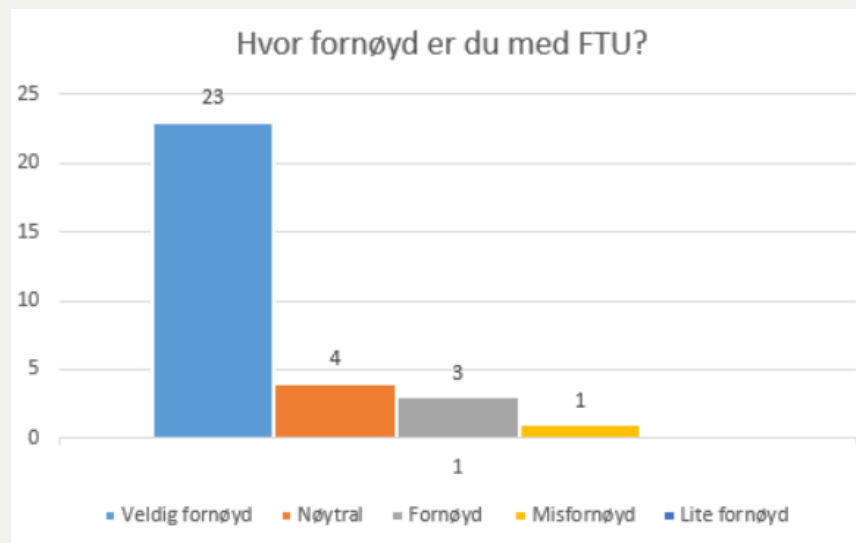
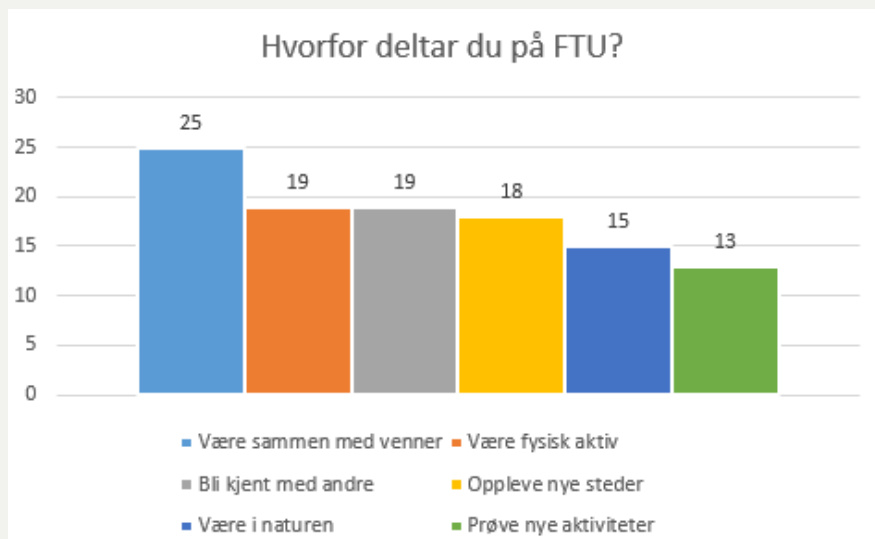
"Dette er viktig for studentene/ framtidige miljøarbeidere".

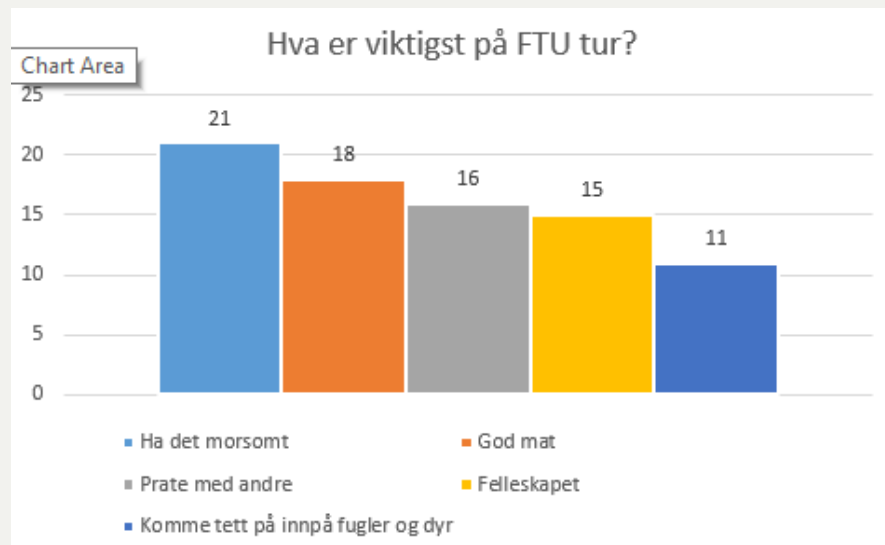
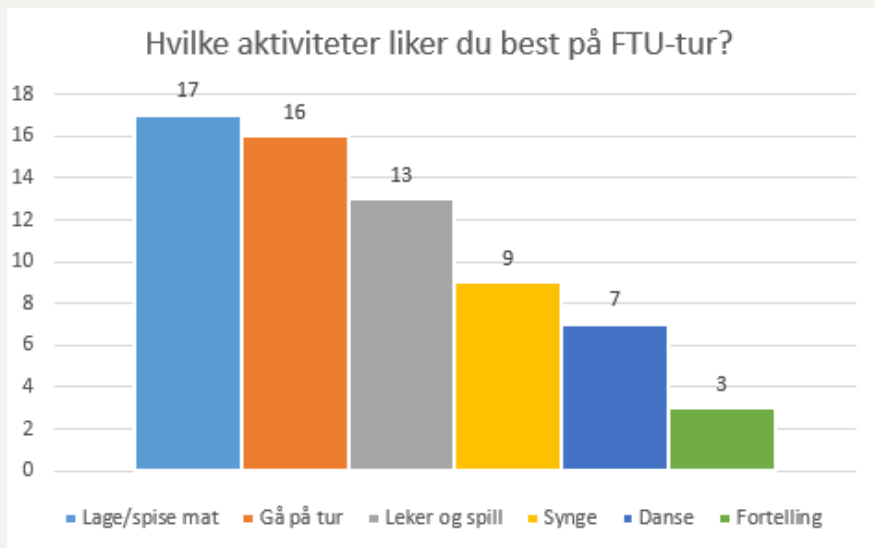
ANDRE FUNN OG REFLEKSJONER

- Personalet og pårørende har også en rolle som pådrivere for aktivitet og friluftsliv
 - Deres motivasjon, forberedelser og framstilling av FTU-tur har betydning
 - Ønsker at informasjon om turens tid og innhold kommuniseres i god tid før turen
- Ledsagerne beskriver at det er «lettvint» å være med på FTU-tur
 - Indikerer at rollen som ledsager/ pårørende blir ivaretatt
- Samarbeidet mellom Høgskolen i Molde og Turistforeningen lokalt er en suksessfaktor:
 - Det gir Turistforeningen og FTU-turer solid tilgang på mange dyktige turverter
 - Det gir studentene tilgang til et felt og inngang til frivillig innsats
 - I sum representerer samarbeidet mellom Høgskolen og Turistforeningen en svært god «rigg» og organisering rundt deltakelse i FTU-turer
 - Frivillig innsats trenger koordinering og oppfølging, tydelige roller og feedback som her er på plass

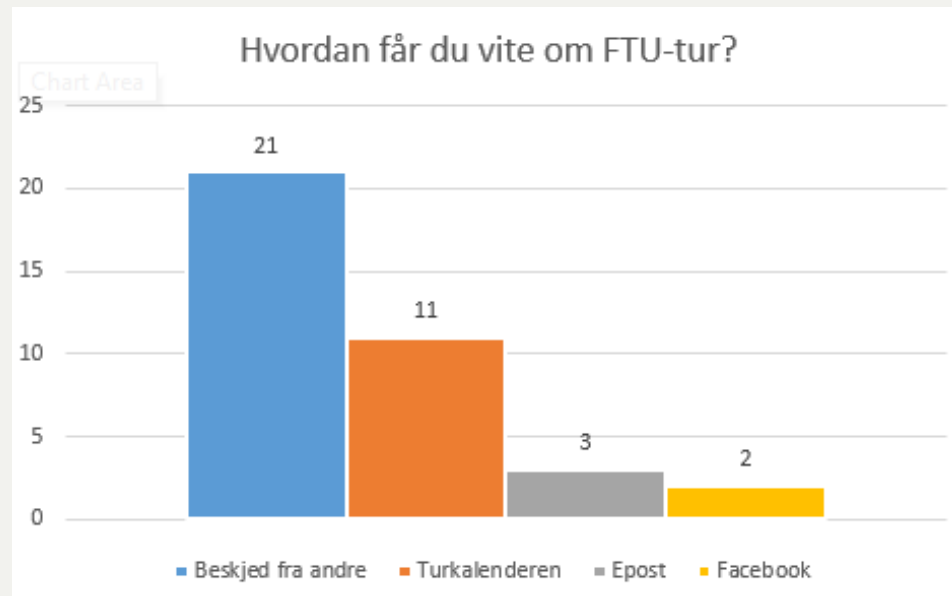
RESULTATER – SPØRRESKJEMA (N=32)

RESULTATER - SPØRRESKJEMA (N=32)

RESULTATER - SPØRRESKJEMA (N=32)

STRUKTUR

1. Bakgrunn og mål
2. Forskningsprosessen
3. Arbeidspakke 1 - Utvikling av spørreskjema
4. Arbeidspakke 2 - Kvalitativ intervju med ledsagere
5. Resultater og funn
- 6. FTU Suksessfaktorer**

OPPSUMMERING

Intervju

- Tilbudet har et **fast og forutsigbar struktur**, dette i kombinasjonen med turens profil som en **social arena med avslappet stemning** der den enkelte bruker fritt kan velge grad av nærhet og aktivitet, ser ut til å være en suksessformel.
 - Trygt, hyggelig, forutsigbart med stor grad av frihet, er noe som gir mulighet for at de fleste kan få oppleve en positiv mestringsfølelse når de deltar.
- FTU aktiviteter er **inkluderende, fritt fra krav, og tilpasset ulike behov og ønske**. Dette bidrar til selvstendighet, opplevelse av mestring og selvtillit.

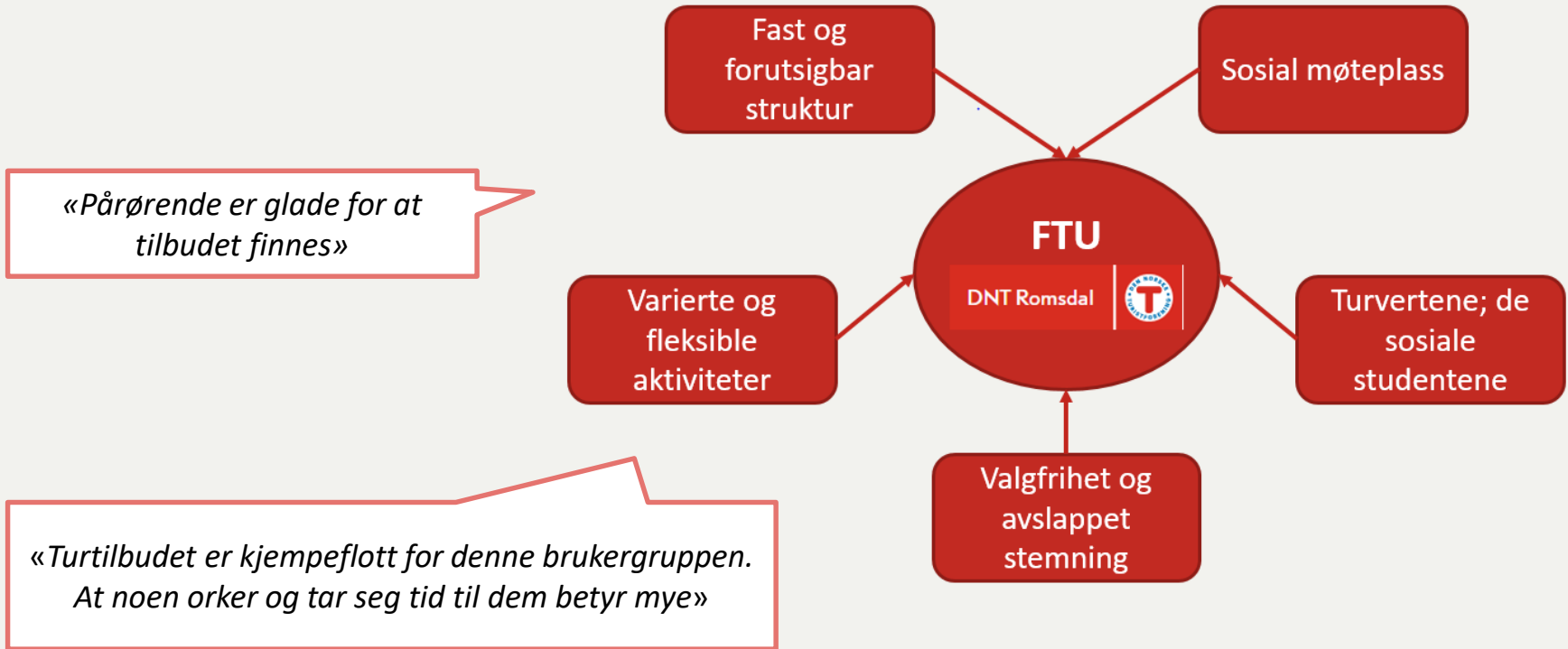
Spørreskjema

- Mesteparten av brukere er veldig fornøyd med FTU. Brukerne deltar på tur for å **være sammen med venner**, bli **kjent med andre** og være ute i naturen. Det viktigste er å ha det bra, **prate med andre** og hå god mat. Mest likte aktivitetene er å gå på tur i **lag med andre** og lage/spise mat.
- Gleden ved å delta, sosialt samvær og fellesskap tolkes som å være viktige verdier i FTU Molderegionen (Frantzen 2018).

FTU SUKSESSFaktorER

- Suksessfaktorer ved FTU Molderegionen som skaper høy deltagelse og trivsel

«Hen føler en enorm mestringsfølelse når hen drar herfra»

VEIEN VIDERE - EVENTUELT

Mål: Prosjektet skal videreføres i et større, nasjonalt prosjekt.

